

שבת פרשת במדבר

כ"ז אייר תשפ"ב

גיליון מס' 19 מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

בסיועיתא דעמיא

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶקֶד לַחֲדָשׁ הַשָּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִייתָ לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר".

האור החיים הקדוש מסביר שבזכות אהל מועד המדבר הפך ממידת "כלל" למידת "פרט". ממקום תווה והפקר, הפך המדבר להיות פרט חשוב בתהליך ההתפתחות של עם ישראל וקבלת התורה. ללא אהל מועד, המדבר היה מקום תווה והפקר. באהל מועד שבו מונחים הלוחות שניתנו במעמד הר סיני, ותיקן את המדבר להיות חלק מבנין הופעת התורה בישראל. (ראה שם באריכות)

רבי יוסף קארו בדברים אלו לא מביא את הסימן של שביעי של פסח, אך לאחר הקמת מדינת ישראל נתגלה גם סימן זה. בספר "נתיבי עם" לרבי עמרם אבורביע (חלק המנהגים וההלכות עמ' רמ), כותב: "סימן לקביעת המועדים: את, בש, גר, דק, הץ, וף, ובימינו זכינו לדעת זע. שיום ז של פסח הוא יום העצמאות". ועל כך ניתן להוסיף שחג השבועות תמיד חל ביום שבו חל יום ירושלים (שבוע אחר שבוע).

במעמד הר סיני זכינו לחג השבועות שאנו עכשיו לקראתו. בהר סיני קיבלנו את הדרך לחיים מתוקנים, וכפי שכתוב בפסוק, הר סיני ממשיך לאהל מועד. הרמב"ן אומר (בפתיחה לספר במדבר) שקבלת התורה בהר סיני ממשיכה אל המשכן ואל המקדש, והזהר הקדוש (בפרשת במדבר) קושר את הדברים גם לירושלים: "רבי אלעזר פתח, 'שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וגו'". כמה חביבא אורייתא קמי קודשא בריך הוא...".

זהו המשך מתאים מאוד. שביעי של פסח הוא חלק מיציאת עם ישראל ממצרים ובו נקרע ים סוף ונבנה עם ישראל, והוא חל באותו יום בשבוע שבנין הציונות הגיע אל תכליתו בהקמת המדינה. יום ירושלים שייך כבר אל שבועות - יום מתן תורה. לאחר הקמת המדינה הגיע הזמן לצקת את התוכן התורני של הציונות ולבסס את הערכים שהמדינה בנויה עליהם. יום שחרור ירושלים ומקום המקדש זהו היום שבו המדינה מקבלת את התוכן הרוחני שלה שאותו קיבלנו בחג השבועות.

אם כן התהליך השלם מתחיל במדבר סיני, שבו אנו מקבלים את התורה. לאחר מכן התורה מונחת בארון העדות באהל מועד, שבהמשך יגיע אל המקדש בירושלים, ומשם תתפשט הקדושה לכל ארץ ישראל.

אנו נמצאים עכשיו לפני שני המועדים הללו - יום ירושלים ושבועות. ירושלים ממשיכה את מעמד הר סיני. מהר סיני ומירושלים אנו שואבים את כוחנו ומקבלים משמעות לחיינו כפרטים וכאומה, וכפי שמעמד הר סיני תיקן את התווה של מדבר סיני, כך נזכה שיום ירושלים יתקן את התווה וההפקר שאנו פוגשים כיום במדינת ישראל - ע"י התורה.

השולחן ערוך בסימן תכ"ח, סעיף ג מביא "א"ת ב"ש" המסדר את קביעת הימים של מועדי ישראל על פי ימי חג הפסח שהוא שורש לכל המועדים, ושם מובאים התאריכים של כל יום מימי הפסח למעט שביעי של פסח:

"סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף. פירוש: ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו. ביום ב' בו שבועות. וביום ג' בו ראש השנה. ביום ד' בו

מתוך השיעור שהועבר בכ"ד אייר תשפ"ב. השיעור המלא יעלה לאתר הישיבה בקרוב.

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרשה וברשי"י

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כלאווז הכא...

3. כיצד ספר משה את כל בני ישראל?

2. היכן כתוב בפרשה לפקוד אך לא מלשון מנין וספירה?

1. "איש על דגלו באותות", כיצד ניכר ההבדל בין הדגלים של השבטים השונים?

"וכן ישראל כל שבט מצוין בקדושה מיוחדת.

ומכל מקום כלל כנסת ישראל, כל ישראל כלולים מכל י"ב קדושות של השבטים". (רבי צדוק הכהן מלובלין, "פרי צדיק" במדבר ט"ו)

לחדוש ההתיישבות בכפר התימנים בירושלים – ליום ירושלים

בשנת תרמ"ב עלו יהודים מתימן לירושלים, לאחר ששמעו שהברון רוטשילד מחלק אדמות, ולמדו מסיכול אותיות של המילה 'בתמר' מתוך הפסוק (שיר השירים ז, ט) "אעלה בתמר אוזחה בסנסיניו" שנכון לעלות בשנת תרמ"ב. לאחר מסע ארוך הגיעו לארץ. יהודי הארץ לא האמינו ליהדותם, רק לאחר שנכחו כי הם יודעים ללמוד גמרא – קיבלו אותם בשמחה.

עולי תימן גילו שלא רק שאין מי שמחלק אדמות, אלא שהמצב הכלכלי הקשה בירושלים מונע מתושבי העיר לעזור להם, והם נאלצו לגור בשדות ובמערות קבורה על הר הזיתים. בסופו של דבר נחלץ לעזרתם רבי יוסף דב פרומקין והקים להם שכונה, בשנת תרמ"ה, מדורם לכפר סילוואן על הר הזיתים. את הקרקע לכך תרם יהודי בשם בועז הבבלי. הוא לא היה אזרח עות'מאני ולא ניתן היה לרשום את הקרקעות על שמו, לכן ראש ועד העדה הספרדית, הרב משה בנבנישתי, ביצע את הרישום על שמו. כשנפטר הרב בנבנישתי חשש ועד העדה שירשיו ידרשו את הקרקע, והפך את השטח ל'הקדש בנבנישתי'. כפר התימנים כלל בסופו של דבר כ-120 משפחות, אך בעקבות מאורעות תרצ"ו – תרצ"ט, "המרד הערבי הגדול", פונה הכפר, ובתיו נהרסו או נתפסו בידי ערבים.

לפני קרוב ל-30 שנה מצאו שתי בנות שירות לאומי מסמכים השייכים להקדש. ממצא זה הניע פעילות משפטית שבסופה עבר ההקדש לכמה נאמנים הפועלים להשבת השטח והבתים לחוקת העם היהודי. בית הכנסת 'אוהל שלמה' שפעל בכפר התימנים חזר להקדש, וכיום קיים בו בית כנסת פעיל ומרכז למורשת יהדות תימן הנמצא בהקמה. במקביל פועלת עמותת 'עטרת כהנים' לקניית בתים נוספים, ובמקום גרות כ-36 משפחות יהודיות, ובע"ה בקרוב מתעדתות להתווסף משפחות נוספות. החיים היהודיים בכפר התימנים מלאים באתגרים. מעבר לעניין הביטחוני של חיים בשכונה ערבית במזרח ירושלים – לא ניתן להגיע לרוב המתחמים ברכב מכיוון שהשכונה נמצאת על צלע ההר ובמקום יש עליות רבות וסמטאות צרות. ב"ה השנה נקנו במקום ארבעה מתחמים חדשים וההתיישבות הולכת ופורחת. מוזמנים לבוא ולסייר במקום (שנמצא מול ביתי) ולראות בעיניכם את הפלא!

אסף מילס הוא מנהל במחלקת ההדרכה בעיר דוד ומתגורר במקום.

תקופת ההמתנה של ערב מלחמת ששת הימים תופסת אותי ב"שבטה" עם סיום קורס המכי"ם האגמ"י אליו נשלחתי מחיל התותחנים. היינו בכוש מעולה ואריק שרון מפקד פיקוד הדרום מייעד אותנו להשתתף בכיבוש אבו עגילה (אום כתף) – יעד מבוצר לעילא ולעילא עפ"י הדוקטרינה הסובייטית. מקימים מודל בשבטה ואנו מתחילים לתרגל. בעודנו מתרגלים יום יום, מסבירים לנו כי עלינו גם לצעוד בדיונות 40 ק"מ עד שנגיע ליעד. היינו די מיואשים.. מה רוצים מאיתנו? אנו תותחנים לא חי"רניקים...

אחזה בנו "תקווה" כששמענו שקצין תותחנים ראשי לוחץ ממש שנחזור לחיל התותחנים כי גם שם אנו נחוצים. "תפילותינו" נענו, וביום חמישי 1/6/67 אנו חוזרים לבה"ד 9 בצריפין (אגב, כיבוש אבו עגילה היה קשה עם אבדות נכבדים וכוחותינו). לבה"ד 9 מגיעים מאותו ערב טנדרים ועליהם מרגמות 120 מ"מ. אין לנו מושג מה עושים, אך כל הלילה וביום שישי מלמדים אותנו לירות. בשבת מוציאים אותנו ל"חירבת מאחז" לתרגל ירי חי, ובמוצ"ש אנו יוצאים לכיוון צומת בית ליד ופונים ימינה להתמקם בשדות שמאחורי קיבוץ ניר אליהו. ביום ראשון בבוקר אנו מוכנים לקרב לאחר שכל הלילה חפרנו עמדות למרגמות וגם שוחות לעצמנו. יום שני בבקר אנו שומעים כי המלחמה החלה, מכניסים אותנו לכוננות ואנו בעצם בהמתנה לדעת האם ירדן מצטרפת למלחמה? ואז.. בסביבות 11 בבקר אנו שומעים מעל ראשינו את השריקות הנוראיות של פגזים שנורו לכיוון כפר סבא (רק אח"כ אנו מבינים שאם שומעים את שריקת הפגז, זה סימן שהוא כבר עבר אותנו אבל עד שהבנו זאת, כל פעם זינקנו לשוחות והתמלאנו בחול...)

אנו מקבלים את פקודת האש ולראשונה מתרגשים, מזיעים, ויורים (לא יודעים בדיוק לאן אבל הסבירו לנו שאנו יורים על התותחנים שירו על כפר סבא). הקרב נמשך כשעתיים, ואז אנו שומעים פיצוץ חזק ולפנינו במרחק כ-300 מטר עולה פטריית עשן ענקית, אנו לא מספיקים לברר מה זה ושומעים שריקה נוראית ופיצוץ גדול מאחורינו כ-200 מטר. המפקדים שלנו מבינים שאנו מטווחים ושהפגז הבא נוחת עלינו.. הם מפסיקים את הירי שלנו ואומרים לנו לשכב בשוחות בהמתנה לפגז הבא... שב"ה לא הגיע.

למחרת אנחנו נכנסים עם הטנדרים שלנו מאחורי הכוחות לירדן, כל הדרך אין נפש חיה. אומרים לנו שהירדנים ברחו ושאין לנו מה לדאוג. אנו משתעממים... ואז מודיעים לנו כי על כל הגדוד שלנו לחזור ולתפוס עמדות מאחורי בנייני האומה בירושלים. היתה חוויה עצומה לנסוע לירושלים דרך לוד, רמלה והיישובים. כל הדרך זרקו עלינו ממתקים, ארוז ומגדנות שונות, וביום שישי בבוקר היינו כבר מוכנים בירושלים לכל ענין שיצטרכו לנו.

התגייסתי ב-16/8/66 לשנתיים וחודשיים, האריכו לנו לשנתיים וחצי ואחר כך 35 שנים. הייתי קצין תותחנים שנלחם גם כשנה שלימה במלחמת ההתשה בסניי.

משה ברח"ד הי"ו היה מנכ"ל ישיבת מעלות בין השנים תשל"ט-תשע"ה.

פיני הדף היומי | יבמות דף ע"ב | ראש הישיבה

אומרת הגמרא: "אמר ריש לקיש ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת ליה' עשירי' עשירי' מעמוני ומואבי, מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות". ובהמשך אומרת הגמרא: "...כמאן דאמר דון מינה ומינה".

"דון מינה ומינה" פירושו שלוקחים את כל הדינים שכתובים בפרשת עמוני ומואבי, ו"מעבירים" אותם לפרשת ממזר.

בירושלמי (פ"ח ה"ג) מסבירים את המחלוקת בצורה דומה, ומכנים זאת: "גזירה שוה במקום שכתוב". כאן הכוונה הוא הפוך: רואים כאילו פרשת ממזר כתובה בפרשת עמוני ומואבי, ולכן חלים עליה הדינים שכתובים בפרשת עמוני ומואבי.

יש לכך משמעות עמוקה. פרשת ממזר נטועה בעמון ומואב, כיון שראשיתם של עמון ומואב היא בממזרות. לכן גם למדו חכמים בגזרה שווה מזה לזה, כיון שיש קשר בין הפרשיות. בעומק זוהי אותה פרשה. "במקום שכתוב" – פרשת ממזר כתובה בפרשת עמוני ומואבי.

כל ההיסטוריה של עמון ומואב, והצרות והיסורים שהם גרמו לעם ישראל במהלך הדורות, נובעים מהענין הזה. ראשיתם של עמון ומואב היא בממזרות. השורש רע ולכן כל ההמשכיות גילתה את הרוע הזה והוציאה אותו אל הפועל.

